

Predmet C-408/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

4. srpnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberlandesgericht Köln (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

27. lipnja 2023.

Tužiteljica:

Odvjetnica i javna bilježnica

Tuženica:

Predsjednica Oberlandesgerichta Hamm

Oberlandesgericht Köln (Visoki zemaljski sud u Kölnu, Njemačka)

Rješenje

U upravnom javnobilježničkom predmetu

koji je pokrenula odvjetnica i javna bilježnica iz Sjeverne Rajne-Vestfalije,

tužiteljica,

[omissis]

protiv

predsjednice Oberlandesgerichta Hamm (Visoki zemaljski sud u Hammu, Njemačka), [omissis] 59065 Hamm,

tuženica,

vijeće za javnobilježničke predmete Oberlandesgerichta Köln (Visoki zemaljski sud u Kölnu) [omissis]

27. lipnja 2023.

riješilo je:

I. U skladu s člankom 267. UFEU-a Sudu Europske unije upućuju se sljedeća prethodna pitanja:

1. Treba li članak 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i članak 6. stavak 1. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se obvezno određuje da se javnim bilježnikom koji istodobno obavlja i odvjetničku službu ne može prvi put imenovati osoba koja je u trenutku isteka roka za prijavu za javnobilježničko mjesto navršila 60 godina života čak i ako nekoliko mjesta mora ostati upražnjeno jer na području općinskog suda na kojem se održao postupak prijave nema odgovarajućih mlađih kandidata, a ne smiju se prijaviti kandidati s područja drugih općinskih sudova?

2. Treba li potvrdno odgovoriti na prvo pitanje ako se može očekivati da se sljedeće godine na području istog općinskog suda ponovno neće popuniti nekoliko mjesta javnog bilježnika koji istodobno obavlja i odvjetničku službu odgovarajućim kandidatima mlađima od 60 godina?

3. Treba li u svakom slučaju potvrdno odgovoriti na prvo pitanje zato što se, osim toga, može očekivati da se ni na područjima drugih općinskih sudova izvan urbanih središta ponovno neće popuniti sva oglašena mjesta javnog bilježnika koji istodobno obavlja i odvjetničku službu odgovarajućim kandidatima mlađima od 60 godina?

4. Je li točno da ne postoji povreda članka 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i članka 6. stavka 1. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. ako je na području općinskog suda osigurano pružanje javnobilježničkih usluga iako kandidat stariji od 60 godina nije imenovan javnim bilježnikom koji istodobno obavlja i odvjetničku službu samo zbog svoje dobi te je nekoliko mjesta ostalo upražnjeno?

II. Postupak se prekida.

Obrazloženje

A. Predmet i činjenično stanje glavnog postupka

- 1 Tužiteljica se prijavila za mjesto javne bilježnice koja istodobno obavlja i odvjetničku službu na području općinskog suda na kojem već dulje od tri godine obavlja odvjetničku djelatnost. Njezina je prijava odbijena jer je u trenutku isteka roka za prijavu bila starija od 60 godina. Ispunjavala je sve druge uvjete za odobrenje za rad kao javna bilježnica koja istodobno obavlja i odvjetničku službu na području tog općinskog suda. Konkretno, položila je stručni odvjetnički ispit potreban za obavljanje javnobilježničke službe. Već se 2017. prijavila za oglašeno javnobilježničko mjesto na tom području. Prijava je i tad odbijena jer je tužiteljica

već navršila 60 godina života. Tužbu protiv te odluke nisu prihvatili ni vijeće (2 VA (Not) 8/17) ni Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) (NotZ (Brfg) 7/18).

- 2 Broj javnobilježničkih mjesta na području određenog općinskog suda ovisi o potrebi za javnobilježničkim uslugama, pri čemu se poštuje uređena dobna struktura (članak 4. Bundesnotarordnunga (Savezni zakon o javnom bilježništvu, u daljnjem tekstu: BNotO)). Ukupno su 2022. oglašena četiri mjesta na području tog općinskog suda. Popunjeno je samo jedno mjesto. Preostala mjesta ostala su upražnjena zbog nedostatka kandidata.
- 3 Očekuje se da se ni ubuduće na području tog općinskog suda neće moći popuniti sva mjesta zbog nedovoljnog broja kandidata koji ispunjavaju uvjete za imenovanje javnim bilježnikom koji istodobno obavlja i odvjetničku službu. Za područje tog općinskog suda 2023. oglašeno je pet javnobilježničkih mjesta. U skladu s informacijama o položenim stručnim odvjetničkim ispitima, što je uvjet za imenovanje javnim bilježnikom koji istodobno obavlja i odvjetničku službu (članak 5.b stavak 1. točka 3. BNotO-a), vjerojatno se zbog nedostatka kandidata neće moći popuniti tri mjesta. S obzirom na sva područja općinskih sudova u tuženičinu području nadležnosti za koja je potrebno imenovati javne bilježnike koji istodobno obavljaju i odvjetničku službu vjerojatno je da će za 69 oglašanih mjesta 2023. biti samo 39 kandidata. Kad je riječ o cijelom njemačkom državnom području, također treba pretpostaviti da će javnobilježnička mjesta izvan urbanih središta ostati upražnjena u sličnom opsegu. U svakom slučaju, upražnjenost oglašanih javnobilježničkih mjesta dosad nije dovela do toga da se ovjere nisu mogle izvršiti ili da su se mogle izvršiti samo s velikim zakašnjenjem.
- 4 Odvjetnici obavljaju javnobilježničku službu uz svoju odvjetničku djelatnost (članak 3. stavak 2. BNotO-a). U načelu se mogu prijaviti za mjesto javnog bilježnika koji istodobno obavlja i odvjetničku službu samo na području općinskog suda na kojem obavljaju odvjetničku djelatnost dulje od tri godine (članak 5.b stavak 1. točka 2. BNotO-a). Za javnobilježničku djelatnost javni bilježnici zaračunavaju pristojbe klijentima. Država im ne isplaćuje naknadu. Služba imenovanog javnog bilježnika koji istodobno obavlja i odvjetničku službu istječe navršanjem 70. godine života (članak 48.a BNotO-a), a valjanost te odredbe trenutačno je predmet žalbenog postupka pokrenutog pred Bundesgerichtshofom (Savezni vrhovni sud) (NotZ (Brfg) 4/22).
- 5 Tužiteljica je pred Oberlandesgerichtom Köln (Visoki zemaljski sud u Kölnu) podnijela tužbu protiv tuženičine odluke o odbijanju njezina imenovanja javnom bilježnicom koja istodobno obavlja i odvjetničku službu te je zahtijevala sljedeće:

da se tuženicu obveže na to da izmijeni svoju odluku o odbijanju i ponovno odluči o tužiteljicihoj prijavi za mjesto javne bilježnice koja istodobno obavlja i odvjetničku službu uzimajući u obzir pravno stajalište Oberlandesgerichta Köln (Visoki zemaljski sud u Kölnu).

6 Tuženica zahtijeva

da se tužba odbije.

B. Nacionalni pravni okvir

7 Člankom 5.b. stavkom 1. BNotO-a određuje se:

„Javnim bilježnikom koji istodobno obavlja i odvjetničku službu imenuje se samo osoba koja je u trenutku isteka roka za prijavu:

1. najmanje pet godina u relevantnom opsegu obavljala odvjetničku djelatnost za različite naručitelje,
2. obavlja djelatnost iz točke 1. najmanje tri godine bez prekida na predviđenom službenom području,
3. položila stručni javnobilježnički ispit [...] i
4. [...]”

8 Člankom 5. stavkom 4. BNotO-a određuje se:

„Osoba koja je u trenutku isteka roka za prijavu za javnobilježničko mjesto navršila 60 godina života ne može se prvi put imenovati javnim bilježnikom.”

9 Ta odredba obrazlaže se na sljedeći način (BT-Drs. 11/6007, str. 10.):

„Uzimajući u obzir i veće poteškoće zbog dobi prilikom uključivanja u javnobilježnički posao, uvođenje dobne granice od 60 godina također služi tomu da se u interesu osiguravanja kontinuiteta spriječi česta izmjena službenika. Ujedno se suzbija opasnost od starenja javnobilježničke profesije.

Budući da izostaje aspekt uključivanja u posao kad bivši javni bilježnik želi ponovno imenovanje ili kad javni bilježnik želi imenovanje na drugom mjestu, dobna granica primjenjuje se samo na prvo imenovanje.”

10 Člankom 48.a BNotO-a određuje se:

„Javni bilježnici dosežu dobnu granicu završetkom mjeseca u kojem su navršili 70 godina života.”

11 Presuda Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 27. svibnja 2019., NotZ (Brfg) 7/18, u sporu koji se također odnosi na tužiteljicu sadržava u pogledu članka 6. stavka 1. druge rečenice BNotO-a, čiji je tekst jednak aktualnom članku 5. stavku 4. BNotO-a, među ostalim sljedeća dva vodeća načela:

„2. Člankom 6. stavkom 1. drugom rečenicom BNotO-a pravosudnom tijelu ne ostavlja se margina prosudbe i ono u načelu nije ovlašteno za to da na temelju posebnih osobina kandidata ne primjenjuje dobnu granicu.

3. Dobna granica iz članka 6. stavka 1. druge rečenice BNotO-a ne predstavlja diskriminaciju zabranjenu u skladu s člankom 1. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL 2000., L 303, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 69. i ispravak SL 2020., L 63, str. 9.). Osim toga, njome se ne povređuje ni zabrana diskriminacije iz članka 21. stavka 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (nastavak rješenja vijeća od 26. studenoga 2007., NotZ 23/07, BGHZ 174, 273, t. 29. i sljedeće).”

C. Obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku i pretpostavka relevantnosti

- 12 Zbog dobne granice od 60 godina iz članka 5. stavka 4. BNotO-a za prvo imenovanje javnim bilježnikom koji istodobno obavlja i odvjetničku službu Oberlandesgericht Köln (Visoki zemaljski sud u Kölnu) ne može prihvatiti tužiteljičin tužbeni zahtjev i tuženici naložiti da ponovno odluči o tužiteljičinoj prijavi te da ne odbije prijavu zbog njezine dobi. Odredbom se sudu ne ostavlja margina prosudbe i ne dopuštaju se iznimke. Ako se na temelju odluke Suda Europske unije nedvojbeno ne utvrdi da se članak 5. stavak 4. BNotO-a protivi pravu Unije, tužiteljičinu tužbu treba nužno odbiti.
- 13 S obzirom na odluku Suda Europske unije od 3. lipnja 2021., C-914/19 (Ministero della Giustizia (Javni bilježnici)) postoje dvojbe u pogledu toga je li dobna granica iz članka 5. stavka 4. BNotO-a za prvo imenovanje javnim bilježnikom koji istodobno obavlja i odvjetničku službu u skladu s člankom 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i člankom 6. stavkom 1. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. jer se njome ne dopušta iznimka čak ni slučaju da se nekoliko mjesta ne može popuniti kandidatima mlađima od dobne granice. Time bi i njemačka dobna granica za prvo imenovanje javnim bilježnikom koji istodobno obavlja i odvjetničku službu mogla prekoračivati dopuštenu mjeru za postizanje legitimnog cilja promicanja smjene generacija i pomlađivanja profesije.
- 14 Međutim, budući da je dobna granica od 60 godina iz članka 5. stavka 4. BNotO-a za prvo imenovanje javnim bilježnikom koji istodobno obavlja i odvjetničku službu relativno visoka i preostaje samo 10 godina do dobi od 70 godina, nakon čijeg navršenja prestaje služba, sud koji upućuje zahtjev smatra da postoji i mogućnost da iz tumačenja članka 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i članka 6. stavka 1. Direktive 2000/78/EZ proizlazi da je članak 5. stavak 4. BNotO-a u skladu sa zaštitom od diskriminacije zajamčenom pravom Unije.

[omissis]